

OCENA RYZYKA POWROTU DO PRZESTĘPSTWA CZYLI... WRÓŻBY SZKLANEJ KULI?

dr n.med. Justyna Sipowicz

Świecie 19.10.2023

DEFINICJA PRZEMOCY

Przemoc to intencjonalne działanie lub zaniechanie działania jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił, narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody.

NIEPOCZYTALNOŚĆ, POCZYTALNOŚĆ OGRANICZONA. WARUNKI ODPOWIEDZIALNOŚCI KARNEJ WEDŁUG ART. 31 KODEKSU KARNEGO

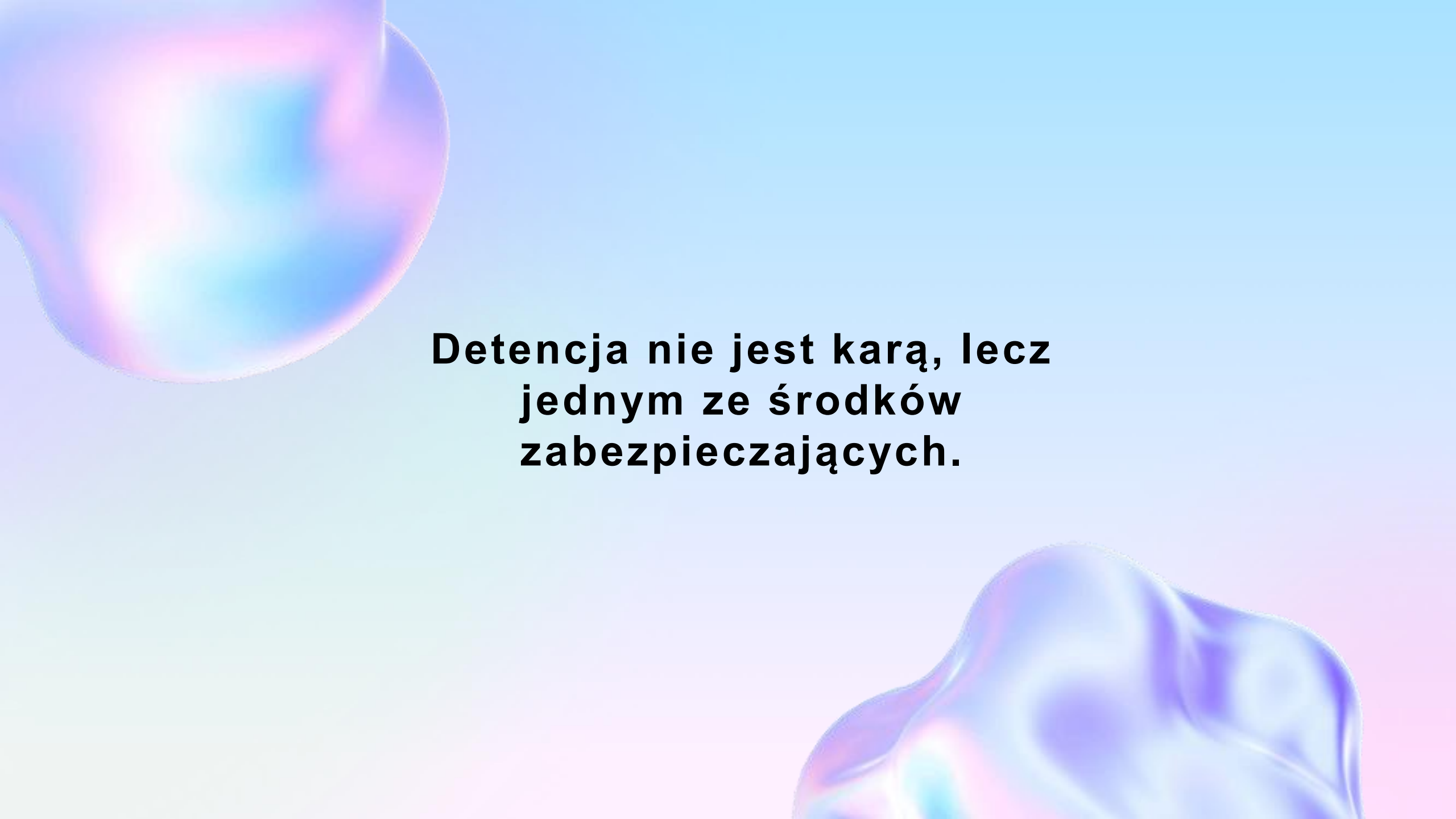
§ 1. Nie popełnia przestępstwa, kto, z powodu choroby psychicznej, upośledzenia umysłowego lub innego zakłócenia czynności psychicznych, nie mógł w czasie czynu rozpoznać jego znaczenia lub pokierować swoim postępowaniem.

§ 2. Jeżeli w czasie popełnienia przestępstwa zdolność rozpoznania znaczenia czynu lub kierowania postępowaniem była w znacznym stopniu ograniczona, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.

§ 3. Przepisów § 1 i 2 nie stosuje się, gdy sprawca wprawił się w stan nietrzeźwości lub odurzenia powodujący wyłączenie lub ograniczenie poczytalności, które przewidywał albo mógł przewidzieć.

JAKIE WARUNKI MUSZĄ WYSTĄPIĆ ŻEBY PACJENT BYŁ SKIEROWANY NA INTERNACJĘ (DETENCJĘ)

1. stan niepoczytalności lub ograniczonej poczytalności w stopniu znacznym
2. wysokie prawdopodobieństwo popełnienia czynu zabronionego w przyszłości

**Detencja nie jest karą, lecz
jednym ze środków
zabezpieczających.**

ZWALNIANIE Z INTERNACJI

O zakończeniu detencji postanawia sąd na podstawie opinii 2 lekarzy psychiatrów i psychologa, o ile oceniają oni, że dalsze stosowanie detencji nie jest konieczne.

Warunkiem koniecznym do zwolnienia z detencji jest oprócz obecności stabilnego stanu psychicznego pacjenta, jednocześnie niskie ryzyko ponownego popełnienia podobnych czynów w przyszłości.

OCENA RYZYKA

GRUPY RYZYKA POWROTU DO PRZESTĘPSTWA

- obniżonego ryzyka (A);
- podstawowa (B);
- podwyższonego ryzyka (C).

GRUPA OBNIŻONEGO RYZYKA (A)

- osoby, wobec których zastosowano warunkowe umorzenie postępowania
- osoby dotychczas niekarane, których właściwości oraz warunki osobiste i środowiskowe, dotychczasowy sposób życia oraz których zachowanie po popełnieniu przestępstwa uzasadniają przekonanie, że będą one w okresie próby przestrzegać porządku prawnego

GRUPA PODWYŻSZONEGO RYZYKA (C)

- osoby z zaburzeniami psychicznymi, jeżeli zaburzenia te miały związek z popełnieniem przestępstwa,
- popełniający przestępstwo pozostające w związku z używaniem alkoholu lub SPA,
- popełniający przestępstwa przeciwko wolności seksualnej,
- recydywiści,
- osoby które po wydaniu wyroku lub w okresie próby popełniły przestępstwo podobne,
- Popełniający przestępstwo w związku ze stosowaniem przemocy w rodzinie,
- Osoby związane z subkulturami przestępczymi lub grupami mającymi związek ze środowiskiem przestępczym.

GRUPA PODSTAWOWA (B)

osoby, które nie spełniają przesłanek grupy obniżonego ryzyka ani grupy podwyższonego ryzyka

OCENA R-N-R

- Założenia modelu RNR to trzy zasady: ryzyka (risk), potrzeb (need) oraz reaktywności (responsivity).
- W perspektywie badań empirycznych i ustaleń statystycznych wyróżniono tzw. „wielką czwórkę”, czyli czynniki bardzo mocno wpływające na zachowania kryminalne.

WIELKA CZWÓRKA

1. antyspołeczne zachowania w przeszłości,
 2. antyspołeczna osobowość,
 3. antyspołeczna postawa,
 4. antyspołeczna grupa odniesienia.
-

UMIARKOWANA CZWÓRKA

1. trudna sytuacja rodzinna
 2. środowisko szkolne i zawodowe (relegowanie ze szkoły, porzucenie szkoły, niski poziom wykształcenia i kwalifikacji, okresy bezrobocia, brak motywacji do pracy),
 3. nieumiejętność zagospodarowania czasu wolnego,
 4. używanie względnie uzależnienie od substancji psychoaktywnych.
-

HCR 20

-
- ✓ Najczęściej stosowane na świecie narzędzie do oceny i zarządzania zagrożeniem przemocy
 - ✓ Dokładność oceny zagrożenia przeprowadzonej przez niedoświadczonego rezydenta psychiatrii po przeszkoleniu i z zastosowaniem HCR-20 – na poziomie psychiatry z 15-letnim stażem (Teo et al., 2012)
 - ✓ 23 lata rozwoju w zakresie badań i bezpośredniej praktyki klinicznej.
 - ✓ Polska wersja HCR-20V3 opublikowana w 2016 r.
-

ARKUSZ OCENY HCR-20

- 1. Skala historyczna. Historia problemów z:
 - Przemocą
 - Innymi zachowaniami antyspołecznymi
 - Relacjami
 - Zatrudnieniem
 - Używaniem substancji psychoaktywnych
 - Głębokimi zaburzeniami psychicznymi
 - Zaburzeniami osobowości
 - Traumatycznymi doświadczeniami
 - Postawą akceptującą przemoc
 - Odpowiedzią na leczenie i nadzór
 - Inne uwagi
-

ARKUSZ OCENY HCR-20

- 2. Skala kliniczna. Aktualne problemy z:
 - Wgląd
 - Wyobrażenia lub zamiary dotyczące przemocy
 - Objawy głębokich zaburzeń psychicznych
 - Niestabilność
 - Odpowiedź na leczenie i nadzór
 - Inne uwagi
-

ARKUSZ OCENY HCR-20

- 3. Skala zarządzania ryzykiem. Przyszłe problemy z:
 - Świadczenia specjalistyczne i plany
 - Sytuacja życiowa
 - Wsparcie społeczne
 - Odpowiedź na leczenie i nadzór
 - Stres i radzenie sobie ze stresem
 - Inne uwagi
-

ARKUSZ OCENY HCR-20

- Każdy element jest oceniany w 2 aspektach

1 – obecność:

Pomiń

Nie

Częściowo

Tak

2- istotność

Pomiń

Niska

Umiarkowana

Wysoka

Imię i nazwisko:		Numer sprawy:							
Data urodzenia:		Płeć:							
Powód/cel oceny:									
Czynniki ryzyka HCR-20 ^{V3}		Obecność:				Istotność:			
		Pomiń	N	Cz	T	Pomiń	N	U	W
Skala historyczna. Historia problemów z...									
H1.	Przemoc	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
H2.	Inne zachowania antyspoleczne	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
H3.	Relacje	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
H4.	Zatrudnienie	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
H5.	Substancje psychoaktywne	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
H6.	Głębokie zaburzenia psychiczne	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
H7.	Zaburzenia osobowości	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
H8.	Traumatyczne doświadczenia	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
H9.	Postawa akceptująca przemoc	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
H10.	Odpowiedź na leczenie i nadzór	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
IU-H	Inne uwagi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skala kliniczna. Aktualne problemy z...					Okres oceny: _____				
C1.	Wgląd	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
C2.	Wyobrażenia lub zamiary dotyczące przemocy	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
C3.	Objawy głębokich zaburzeń psychicznych	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
C4.	Niestabilność	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
C5.	Odpowiedź na leczenie i nadzór	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
IU-C	Inne uwagi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skala zarządzania ryzykiem. Przyszłe problemy z(e)...					Okres oceny: _____				
Kontekst: ☐ W instytucji ☐ Poza instytucją									
R1.	Świadczenia specjalistyczne i plany	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
R2.	Sytuacja życiowa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
R3.	Wsparcie społeczne	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
R4.	Odpowiedź na leczenie i nadzór	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
R5.	Stres i radzenie sobie ze stresem	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
IU-ZR	Inne uwagi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Przemoc w przyszłości/ Priorytet przypadku		Poważna krzywda fizyczna		Przemoc w najbliższym czasie		Zalecany termin ponownej oceny			
☐ Niski ☐ umiarkowany ☐ wysoki		☐ Niski ☐ umiarkowany ☐ Wysoki		☐ Niski ☐ umiarkowany ☐ Wysoki		DD/MM/RR: _____			
Oceniający(a):			Podpis:			Data:			

PODSUMOWANIE

1. Ocena ryzyka przemocy jest elementem koniecznym w opiniowaniu sądowo-psychiatrycznym w sprawach karnych
2. W Polsce jedynym zwalidowanym narzędziem służącym do oceny ryzyka przemocy jest skala HCR-20
3. Doświadczenie kliniczne wydaje się być czynnikiem nadrzędnym nad wszystkimi skalami, które są jedynie narzędziami pomocniczymi w ocenie

DZIEKUJĘ
ZA UWAGĘ

